

Живанка М. МИЛАДИНОВИЋ БОГАВАЦ*

Пословни и правни факултет, Универзитет „МБ“

Јована Д. АНЂЕЛКОВИЋ**

Топличка академија струковних студија

Драган М. МИЛОВАНОВИЋ***

Министарство унутрашњих послова Београд

ОДГОВОРНОСТ ЈАВНИХ СЛУЖБЕНИКА У ФРАНЦУСКОЈ ЈАВНОЈ УПРАВИ

Апстракт: Сваки правни систем, који почива на темељима владавине права и тежи принципу правне сигурности настоји да у што већој мери оствари ефикасан систем одговорности. Детаљна анализа и поређење са добрим праксама других правних система нуди могућности за прецизирање смерова реформи које би унапредиле одговорност у јавној управи. Анализа појединих аспеката одговорности јавних службеника у француском праву допринеси дубљем разумевању одговорности јавне управе, нудећи тако примере добре праксе, који могу послужити за унапређење одговорности у српској јавној управи.

Кључне речи: одговорност, јавна управа, корупција, јавни службеници, дисциплинска дела, интерна ревизија.

УВОД

Питање одговорности је актуелно питање сваког друштвеног система, од најранијих периода настанка људске цивилизације до данашњих дана. Чак и када није било регулисано правним правилима и санкционисано њима, постављало се питање одговорности људске индивидуе у различитим друштвеним сегментима. Човек је део друштва, свестан појединац и као такав одговоран за своје поступке. Једно је сигурно, владавина права незамислива је без одговорности (Анђелковић 2024:14).

Јавна управа је један од носећих „стубова“ функционисања сваког државног апарата, а њен најважнији део је људски потенцијал.

Као део колектива, радне организације, ступањем на рад запослено лице стиче одређена права, али преузима и обавезе као корелатив правима. Кадровски капацитети у највећој мери одређују квалитет јавне управе. Стога су одговорни кадрови неопходан супстрат јавне управе.

* Ванредни професор, ORCID 0000-0003-0477-8277, zivankamiladinovic@gmail.com

** Асистент, ORCID 0000-0002-3884-9187, jovana.andjelkovic@toplicka.edu.rs

*** Докторанд, ORCID 0009-0001-7610-8136, dragan.milovanovic.sz111@gmail.com

У том смислу француско право нуди позитивне примере, који могу послужити као добар пример за доградњу постојећих нормативних решења српском законодавцу.

КРИВИЧНА ОДГОВОРНОСТ ЈАВНИХ СЛУЖБЕНИКА

Француско право разликује кривична дела, прекршаје и ситне прекршаје и у складу са тим и степенује тежину казне за предвиђена дела. Карактеристично за француски кривични закон је то да казне прописује у апсолутном износу, а не у одговарајућем распону, као што је то нпр. случај у српском и немачком праву. То не значи да овај пропис не садржи критеријуме за индивидуализацију казне у конкретном случају.

Кривични закон Француске нема извршену систематизацију кривичних дела у кривичном законнику у зависности од објекта заштите, те стога за потребе ове анализе, разматрамо кривична дела која могу бити извршена од стране лица која имају јавна овлашћења или врше службену дужност. Ту спадају дела која је законодавац подвео под наслов „Дела против јавне управе почињена од стране јавних службеника“ и већи број коруптивних кривичних дела.

У прву групу спада дело злоупотребе овлашћења управљено против јавне администрације и то дело предузимање мера усмерених на ометање спровођења закона, које почини лице које има јавна овлашћења, као и наставак вршења службених радњи од стране лица које има јавна овлашћења или обавља мисију јавне службе или које је изабрано јавним мандатом и након што је званично обавештено о одлуци или околностима престанка службе (Code pénal France, Art. 432-1-432-3).

Остала дела представљају дела са коруптивним елементима. Једно од њих је и дело под називом „Неправилни захтеви или ослобођења у вези са порезима“, које подразумева свако прихватање, захтев или налог за плаћање пореза, доприноса или других јавних дажбина и износа које лице није дужно да плати, а које се чини од стране лица које има јавна овлашћења или врши службену дужност. За ово кривично дело прописана је казна затвора од пет година и новчана казна у износу од 75.000 евра. (Code pénal France, чл. 432-10).

Исте казне важе за одобравање било каквог ослобађања тих лица, у било ком облику и из било ког разлога од дажбина, пореза, доприноса или наметања истих у супротности са законским правилима. Покушај овог кривичног дела је кажњив истим казнама, као и извршење.

Кривично дело пасивна корупција или пасивно подмићивање или примање мита постоји уколико лице које има јавна овлашћења или обавља службену дужност или је носилац јавног изборног мандата, директно или индиректно захтева или прихвата противзаконито било какву понуду, поклон, обећање поклона, донација или предности. За ово дело предвиђена је казна затвора од десет година и новчана казна од 150.000 евра (Code pénal France, чл. 432-10).

Даље, дело противправног узимања камате, састоји се у преузимању, примању или задржавању било какве камате у послу или пословној операцији, директно или индиректно од стране лица које има јавна овлашћења, обавља мисију јавне службе или има јавни изборни мандат (Code pénal France, чл. 432-11).

Кривична дела која подразумевају кршење принципа једнаког приступа у поступцима јавних набавки и додељивања концесија, укључујући и злоупотребу у јавним службама, представљају тзв. прекршаје фаворизовања. За таква дела одговорни су сви појединци који располажу јавним овлашћењима, обављају функције у јавној служби или имају јавни изборни мандат. Одговорност се проширује и на представнике државе, локалне самоуправе, јавних предузећа и других органа који иступају у њихово име, уколико они пружају неоправдану предност или крше законске одредбе које штите право на конкуренцију и једнаке услове за све кандидате у поступцима јавних и приликом закључивања уговора о концесији (Code pénal France, чл. 432-14).

БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ У ФРАНЦУСКОЈ ЈАВНОЈ УПРАВИ

Последњих година Француска посебну пажњу посвећује борби против корупције, а суштинска реформа покренута је 2016. године, доношењем Закона о транспарентности, борби против корупције и економској модернизацији, у јавности познатог као Закон „Sapin II“ (LOI n° 2016-1691 du 9 décembre 2016 relative à la transparence, à la lutte contre la corruption et à la modernisation de la vie économique).

Овим законом основана је Француска агенција за борбу против корупције (Agence Française Anticorruption, „АФА“), која је институција државног нивоа и у заједничкој је надлежности министра правде и министра финансија, а њене одлуке имају све већи ауторитет у јавности.

У Француској дуго није било ни званичних смерница о поступањима са поклоњенима у јавној служби, нарочито када корпорације додељују спонзорства и поклоне захвалности, све до тренутка када је Француска агенција за борбу против корупције израдила смернице за јавноправна тела и субјекте приватног сектора у циљу откривања и спречавања корупције, трговине утицајем, изнуде, проневере јавних средстава, фаворизовање, те незаконитог узимање камата.

Ово је још једна специфичност француског антикорупцијског оквира, јер истим смерницама државна агенција за борбу против корупције обухвата и приватне субјекте и корпорације. Ове смернице нису обавезујуће, али су својеврсна допуна закону SAPIN II. Основна порука смерница је маширање ризика од корупције, тачније наглашавање да сви субјекти јавног и приватног сектора морају као приоритет поставити континуирано идентификовање области рада, у којима се могу јавити ризици од корупције (АФА, 2018).

Смерницама се препоручује руководству организације да именује тзв. службеника за усклађеност, који ће бити одговоран за надзор, имплементацију, евалуацију и ажурирање антикорупцијске регулативе и праксе, односно антикорупцијске усклађености.

Улоге и одговорности унутар организација, треба распоредити тако да највише руководство буде искључиво одговорно за одлуке организације, коју треба предузети у циљу борбе против корупције. Ова одговорност не може бити делегирана. Најважнији корак, који треба предузети је процена ризика, путем израде тзв. мапе ризика од корупције. Након маширања ризика, доноси се стратегија за управљање

ризицима, а руководство је дужно да се стара о томе да ресурси опредељени за отклањање сваког појединачног ризика од корупције буду адекватни, односно пропорционални ризику, односно да службеник за усклађеност и чланови тима имају довољно средстава за ефикасно делање.

Сходно упутствима АФЕ, ово не би требало да буде класификација теоријских ризика односно најчешћих ризика, којима су многе организације, нарочито јавног сектора изложене, већ детаљан опис реалног стања и реалних ризика, којима је изложена конкретна организација. Мапа ризика од корупције, представља индикатор за укупну процену рањивости организације или „брuto“, изложеност корупцији. На овако процењен ризик од корупције, примењују се превентивне мере. Након предузетих мера превенције, може се израчунати преостали ризик од корупције или „нето“ ризик и оценити ефикасност управљања ризицима од корупције у једној организацији. Подразумева се да је мапа ризика подложна променама и да се мора континуирано ажурирати (Анђелковић 2024: 186).

Француско законодавство не предвиђа никакав изузетак за поклоне, који се нуде јавним службеницима, као што је то рецимо неприхватљив случај у српском законодавству, које дозвољава одређени, конкретни лимит покона или вредности која се може доделити или поклонити лекару као знак захвалности, а да се не сматра коруптивним делом.

Током 2021. године, државна тужилаштва су поступала у 900 случајева корупције, што представља незнатан пораст у односу на 2020. годину, када је број таквих случајева износио 853. По мишљењу Агенције за борбу против корупције Француске, стопа ослобађајућих пресуда је посебно висока у случајевима корупцијских кривичних дела и износи 27,2%. У просеку, казне затвора изречене у 2021. години биле су дуге просечно 15,6 месеци, што је благи пад у односу на претходну годину када су износиле 15,8 месеци, док су 2019. године просечне казне биле 14,5 месеци.

Према подацима студије, коју је Агенција за борбу против корупције спровела у сарадњи са Централном криминалистичко-обавештајном јединицом Националне жандармерије, корупција се најчешће јавља у одређеним специфичним секторима администрације (општинска већа, затворске, пореске, полицијске и правосудне управе), а најчешћи циљ који се жели постићи корупцијом је у 32% случајева урбанистичка дозвола, куповина некретнине од општинског већа, или добијање неке субвенције.¹

Француска је усвојила Уредбу, којом се дефинишу услови рада на додатном послу за јавне службенике и бављења комерцијалним активностима пре и после заснивања радног односа у јавној служби. Сходно Уредби, лице које је било ангажовано у комерцијалним делатностима у периоду од три године пре рада у јавној служби или именована на јавну функцију, дужно је да поднесе изјаву о имовини, након чега надлежни орган треба да процени да ли постоји сукоб интереса или би бављење таквом делатношћу, на било који начин угрозило непристрасно обављање посла, од стране конкретног лица или би га довело у ситуацију да прекрши етичке норме (Décret n° 2020-69 du 30 janvier 2020 relatif aux contrôles déontologiques dans la fonction publique).

1 AFA Report, доступно на: https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/files/files/RA_AFA_2022_EN_Web.pdf, [23. 12 2023]

Уредба предвиђа листу случајева, у којима јавни службеник може добити дозволу за обављање споредног посла и то су, између осталог: спортске и културне активности, пољопривредна делатност, заједничка друштва у области заната, трговине и других професија предвиђених посебним законом, образовање и обуке, продаја лично произведене робе и сл. Иста Уредба предвиђа обавезу лица које је било запослено у јавној служби, а жели да се запосли у приватном сектору, да о томе обавести надлежни орган, пре таквог запослења или отпочињања обављања делатности у приватном сектору. Ову обавезу извештавања, лица која су радила у јавној служби имају у року од три године након напуштања јавне службе. Надлежни орган им може ускратити обављање делатности или запослење у приватном сектору, уколико нађе да постоје докази о сукобу интереса.

Према одредбама Кривичног законика Француске, државни службеници не могу се прогонити за дела која су ненамерно починили током вршења својих службених обавеза, осим у случајевима када се докаже да нису показали одговарајућу марљивост у складу са својим вештинама, овлашћењима и расположивим средствима, уз узимање у обзир тежине задатака који су им поверени (Code pénal France, чл. 121-3).

У случајевима сукоба интереса, када надређени руководилац или орган нађе да је државни службеник у сукобу интереса, дужан је да предузме потребне мере и изда налог државном службенику да сукоб интереса отклони у року који он одреди и уколико су последице наступиле, заустави их, уколико је то могуће.

У случајевима када надређени или хијерархијски виши орган није у могућности да утврди постојање сукоба интереса код државног службеника, дужан је да проследи изјаву о интересима овог службеника Високој управи за транспарентност јавног живота, која је специјализовани орган задужен за оцену таквих ситуација. Овај орган у року од два месеца од пријема изјаве државног службеника, процењује да ли је он у сукобу интереса. У случају да процени да је службеник у сукобу интереса, упућује препоруку о отклањању истог хијерархијски надређеном органу, који је дужан да предузме све неопходне мере да се ситуација оконча. У другим случајевима, Висока управа обавештава хијерархијски орган и дотичног званичника да ситуација не захтева никакво поступање (Loi n° 84-53 du 26 janvier 1984 portant dispositions statutaires relatives à la fonction publique territoriale).

У јавној управи именују се службеници за етику, а посебним Декретом Државног савета уређени су услови и критеријуми за њихов избор. Сваки државни службеник има право да се консултује са представником за етику и затражи савет у вези са поштовањем обавеза и етичких принципа.

Према Закону о државним службеницима, поред службеника за етику, свака државна управа, локална власт и јавна установа треба да именује референта секуларизма. Референт секуларизма у Француској представља концепт или позицију која је усмерена на подршку и примену принципа секуларизма (лаицитета) у јавном сектору. Француска је позната по свом строгом приступу секуларизму, што је најбоље илустровано законом о лаицитету из 1905. године, који одваја цркву од државе и промовише неутралност у погледу религије у јавном сектору. Ова особа има задужење да пружа саветодавне услуге јавним службеницима о примени

и поштовању принципа секуларизма. Осим тога, референт секуларизма је задужен за координацију и организацију обележавања Дана секуларизма, који се сваке године одржава 9. децембра.

Висока управа за транспарентност у јавном животу формирана је 2013. године након великог скандала „афере Каузак“ („Affaire Cahuzac“) чији актер је био секретар за буџет у кабинету Франсоа Оланда, који се у јавности истицао по настојању да води борбу против фискалних превара, али су откривени његови банковни рачуни у иностранству и чињеница да није пријавио своју имовину ни пореској управи, ни тада постојећој комисији за контролу имовине функционера. Укидањем Етичког комитета 2019. године, који није показао ефикасност у раду, велики део надлежности пребачен је на Високу управу, нарочито у погледу контроле државних службеника и јавних функционера.

Висока управа у француском правном систему представља независно државно тело унутар административне структуре, задужено за надзор и осигурање интегритета јавних службеника и функционера у Француској. Ово тело функционише независно од извршне власти, подлежући само надзору Парламента, а његов рад може бити предмет ревизије од стране Врховног ревизорског суда. Његов основни циљ је унапређење и промоција јавног интегритета кроз праћење и оцењивање поштовања етичких стандарда од стране јавних службеника, као и надгледање свих аспеката и процедура повезаних са лобирањем у државним институцијама.

Висока управа контролише и подстиче интегритет службеника и највиших француских функционера, од којих захтева да приликом ступања на јавну функцију положи изјаве о својој имовини и приходима, настоји да спречи и решава ситуације сукоба интереса и прати тзв. „ротирајућа врата“ службеника и јавних функционера. Ротирајућа врата подразумевају ситуације у којима јавни функционери и службеници јавне управе бивају именовани на неку позицију или радно место између приватног и јавног сектора, затим у случају комбинације делатности стручних преквалификација и преласка јавних службеника у приватни сектор и обрнуто. Путем овакве контроле ова институција утврђује да ли планирање каријере јавног службеника или функционера, може да угрози независност и неутралност јавне службе, тако што ће он бити доведен у ситуације у којима може да занемари принцип непристрасности и поштења и тиме угрози интегритет читаве јавне службе (Анђелковић 2024: 198).

Висока управа у Француској има овлашћење да јавним службеницима предложи конкретна решења с циљем решавања и превенције ситуација сукоба интереса. Ова решења могу укључивати јавно објављивање ситуације која представља сукоб интереса, предлагање мера за изузеће службеника из одређених задатака или активности или чак предлог за напуштање одређених ситуација који доводе до сукоба. Овакве мере имају за циљ осигурање интегритета јавних службеника и одржавање поверења у јавне институције.

У 2022. години Висока управа контролисала је 4.170 пријава, од чега је 10 предмета прослеђено судовима, због постојања елемената кривичних дела, а 41 случај, који су се већином односили на локалне изабране представнике који нису доставили изјаве о имовини и приходима, упућен је тужилаштву на разматрање.

Уколико се службеник оглуши о упутство и препоруку Високе управе, она може изрећи забрану, којом се захтева од службеника да престану са активностима које изазивају сукоб интереса. Забрана може бити јавно објављена, а може се додати и тужилаштву, у зависности од околности случајева. Непοштовање одлуке Високе управе представља дело за које је прописана казна затвора од годину дана и новчана казна од 15.000 евра.²

ДИСЦИПЛИНСКА ОДГОВОРНОСТ ЈАВНИХ СЛУЖБЕНИКА

Дисциплински преступ у француском праву постоји уколико понашање јавног службеника омета правилно функционисање службе или нарушава њен углед у јавности и то:

- професионална грешка, учињена на месту и у време вршења службе;
- грешка учињена ван професионалне делатности која штети угледу управе у јавности или је неспојива са функцијама, професионалном чашћу и професионалним квалитетима службеника.

Дисциплински преступ у француском праву не представља:

- дела почињена ван службе, а која не нарушавају њен углед,
- понашања, која се могу приписати патолошком стању учиниоца, уколико починилац није био свестан својих поступака током извршења дела;
- дела обухваћена амнестијом.

Када је у питању разграничење дисциплинске и кривичне одговорности, ове две врсте одговорности су независне једна од друге, али не апсолутно. Наиме, уколико је против јавног службеника покренут кривични поступак пред судом, дисциплинско веће које води дисциплински поступак може већином гласова да предложи да се дисциплински поступак обустави до доношења одлуке суда о кривичној одговорности. Након доношења пресуде кривичног суда и правноснажности пресуде, утврђено чињенично стање, које у себи садржи истовремено и елементе бића дисциплинског дела, обавезује дисциплинско веће и управни суд. То значи да уколико суд у кривичном поступку утврди чињенице које службеника терете за дело које је истовремено кривично и дисциплинско, дисциплински орган, веће, али и управни суд имају једну врсту *res iudicata*, којом су везани у погледу утврђених чињеница и о њима не могу одлучити другачије (*Loi n° 84-53 du 26 janvier 1984 portant dispositions statutaires relatives à la fonction publique territoriale*).

Дисциплински поступак против јавног службеника у француском праву не може се покренути након протекла периода од три године од дана сазнања за учињену повреду радне дисциплине. У случају да се против службеног лица води кривични поступак, овај рок се прекида до коначне одлуке о разрешењу, обустављању предмета, ослобађању, или осуди.

Јавни службеник, против кога се покрене и води дисциплински поступак има право на изјашњење и увид у свој целокупни досије и сва пратећа докумената, као и на помоћ браниоца по свом избору. Управа мора обавестити јавног службеника

2 La Haute Autorite, Report, доступно на: <https://www.hatvp.fr/la-haute-autorite/> [23. 02. 2024]

о његовом праву на изјашњење и право на увид у досије. Мишљење овог органа као и одлука којом се изриче дисциплинска санкција морају бити образложени. Службенику се мора омогућити изношење одбране и дозволити могућност да га заступа један или више бранилаца по избору (Décret n° 2020-69 du 30 janvier 2020 relatif aux contrôles déontologiques dans la fonction publique, чл. 23).

Дијапазон дисциплинских санкција у француском праву је широк и омогућава велики степен индивидуализације у кажњавању починилаца. Деле се у три групе, у зависности од тежине санкције.

Прва санкција, у првој групи уједно и најблажа је упозорење, које може бити усмено или у писаној форми и која се не бележи у персонални досије службеника.

У истом рангу је и санкција „Срамота“ (фра. „Le blâme“), која представља писано запажање о дисциплинском преступу државног службеника, која се од прве разликује по томе што се уноси у персонални досије запосленог.

Још једна од блажих санкција је привремено искључење из службе на период до три дана.

Следећа, друга група санкција је ригорознија и ту најпре спада премештај на непосредно нижи ниво или групу од оног којој је службеник припадао, што доводи до смањења његове зараде.

Даље, санкција привременог искључења из службе на период од четири до петнаест дана.

Следећа санкција је уклањање из табеле напретка, која може бити изречена самостално, а после најновијих измена и допуна закона из 2019. године и као споредна или додатна казна друге и треће групе санкција.

Прва у низу треће групе санкција је деградирање на нижи платни разред и један нижи степен.

Даље, санкција привременог искључења из службе на период од 16 дана до 2 године.

Четврта група санкција, представљају најтеже санкције и ту спада отказ из јавне службе и аутоматско пензионисање. У једном случају из праксе, управни суд је одлучио, а Државни савет потврдио пресуду, да је санкција пензионисања медицинске сестре, несразмерна учињеном дисциплинском делу, с обзиром на њену старост од 41. године, на дан када је ова дисциплинска санкција изречена (Conseil d'État, 5ème sous-section jugeant seule, 30/11/2011, 337617, Inédit au recueil Lebon).

ИНТЕРНА РЕВИЗИЈА У ФРАНЦУСКОЈ ЈАВНОЈ УПРАВИ

Француска је 2011. године усвојила уредбу о интерној ревизији у јавној управи (Decree n° 2011-775 of 28th June 2011 regarding internal audit within the public administration).

Уредбом је основан Комитет за хармонизацију интерне ревизије, као међуресорно тело, у оквиру којег се гарантује спровођење политике интерне ревизије, на нивоу читаве државе. Комитет има надлежност да:

- израђује референтни оквир интерне ревизије у јавној управи и обезбеђује његову примену;

- усклађује методологију ревизије министарстава и шири и промовише примере добре праксе у функционисању интерне ревизије;
- развија методологију интерне ревизије, која се односи на сукоб и дуплирање функција;
- испитује политике интерне ревизије одељења министарства сваке године и о томе даје препоруке;
- дефинише и планира ревизију која се односи на пројекте и извештаје који се односе на годишњи учинак (Decree n° 2011-775 of 28th June 2011 regarding internal audit within the public administration).

У овом сегменту парламентарна контрола је изузетно изражена, јер о свим апропријацијама коначно одлучује Парламент.

Поред своје одлучујуће улоге, Парламент активно прати и надгледа како се буџетска средства за интерну ревизију распоређују и користе у току године, чиме обезбеђује њихову ефикасну примену. Даље, има истражна овлашћења, путем финансијских одбора и поводом тога има право да врши увиђај на предметима и да организује јавна слушања, уколико сматра да су неопходна (European Commission, 2014).

ЗАКЉУЧАК

Одговорност је један од базичних принципа на којем би требало да почивају све савремене јавне управе. Управа без одговорности лишена је легитимитета. Легитимитет јавне управе изводи се из њене способности да делује на начин који одражава вољу и интересе заједнице коју служи. Одговорност је витална јер без ње, одлуке и активности управе могу деловати арбитрарно, неетично или неефикасно, чиме се угрожава њен легитимитет.

Француско право, у настојању да обезбеди имплементацију и надзор над антикорупцијским прописима у јавној управи, познаје тзв. службенике за усклађеност.

Поред тога изузетно су важни службеници за етику, који имају саветодавну улогу и дужни су да пруже савет, сваком запосленом, у вези са применом етичких правила у јавној управи.

Француско право има и тзв. референте секуларизма, који су један облик гаранта једнакости, толеранције, те елиминације верске дискриминације на радном месту, у јавној управи.

Оно што је нарочито значајно јесу санкције за непоштовање одлука, упутстава и препорука Високе управе, која поступа у ситуацијама сукоба интереса јавних службеника и функционера. Непоштовање одлуке овог органа кажњиво је казном затвора у трајању од годину дана и новчаном казном у износу од 15.000 евра. Овај орган је, посматрано у односу на надлежност, пандан српској Агенцији за борбу против корупције. Овако високе казне, које су прописане за непоступање по одлукама Високе управе, својеврстан су гарант извршења одлуке овог органа, чиме му се обезбеђује ауторитет и интегритет у јавности. У српском праву, са друге стране, није предвиђена санкција за непоступање, односно непоштовање одлука Агенције за борбу против корупције.

ЛИТЕРАТУРА

- AFA (2018), Guidelines to help private and public sector entities prevent and detect corruption, influence peddling, extortion by public officials, unlawful taking of interest, misappropriation of public funds and favouritism, https://www.agence-francaiseanticorruption.gouv.fr/files/201810/French_Anticorruption_Agency_Guidelines.pdf, [12. 01. 2024]
- AFA Report, https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/files/files/RA_AFA_2022_EN_Web.pdf, [12. 10. 2023]
- Анђелковић 2024: Јована Д. Анђелковић. „Добро управљање и одговорност запослених у јавној управи“, Докторски дисертација, Универзитет у Нишу, Правни факултет.
- Code pénal France, 22.07. 1992.
- Conseil d'État, 5ème sous-section jugeant seule, 30/11/2011, 337617, Inédit au recueil Lebon, <https://www.legifrance.gouv.fr/ceta/id/CETATEXT000024911103/> [23. 12 2023]
- Décret n° 2020-69 du 30 janvier 2020 relatif aux contrôles déontologiques dans la fonction publique. Decree n° 2011-775 of 28th June 2011 regarding internal audit within the public administration.
- European Commission, (2014) COMPENDIUM of the public internal control systems in the EU Member States.
- LOI n° 2016-1691 du 9 décembre 2016 relative à la transparence, à la lutte contre la corruption et à la modernisation de la vie économique.
- Loi n° 84-53 du 26 janvier 1984 portant dispositions statutaires relatives à la fonction publique territoriale.
- La Haute Autorite, Report, <https://www.hatvp.fr/la-haute-autorite/> [23. 02. 2023]

Živanka M. MILADINOVIĆ BOGAVAC

Jovana D. ANĐELKOVIĆ

Dragan M. MILOVANOVIĆ

ACCOUNTABILITY OF PUBLIC OFFICIALS IN THE FRENCH PUBLIC ADMINISTRATION

SUMMARY

Every legal system, which rests on the foundations of the rule of law and strives for the principle of legal certainty, tends to achieve an efficient system of accountability to the greatest extent possible.

A detailed analysis and comparison with good practices of other legal systems offers opportunities for specifying the directions of reforms that would improve accountability in public administration. The analysis of certain aspects of the accountability of public officials in French law contributes to a deeper understanding of the accountability of public administration, thus offering examples of good practice that can serve to improve accountability in Serbian public administration.

Keywords: accountability, public administration, corruption, public officials, disciplinary acts, internal audit.